

Sygn. akt III A Ua 1742/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Pauter (spr.)
Sędziowie:	SSA Stanisława Kubica SSA Barbara Staśkiewicz
Protokolant:	Adrianna Szymanowska

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji W. K.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu

z dnia 3 listopada 2011 r. sygn. akt IX U 931/11

zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 5 lipca 2011 r. w ten sposób, że zwalnia wnioskodawcę W. K. z obowiązku zwrotu pobranego świadczenia w kwocie 8.172,32 zł (słownie: osiem tysięcy sto siedemdziesiąt dwa złote 32/100 grosze).

UZASADNIENIE

W. K. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 10 czerwca 2011 r. zobowiązującej go do zwrotu nienależnie pobranej emerytury za okres od 8 maja 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. w kwocie 8172,32 zł oraz odsetki w kwocie 2838,26 zł za okres od 30 maja 2008 r. do 10 czerwca 2011 r. z powodu zatajenia, podczas ubiegania się o emeryturę, informacji o trwającym stosunku pracy.

Wyrokiem z dnia 3 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu umorzył postępowanie co do kwoty 2.838,26 zł, a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Sąd ten ustalił, że W. K., urodzony w dniu 16 października 1943 r., w dniu 24 kwietnia 2008 r. złożył wniosek o emeryturę. We wniosku podał, że nie pozostaje w zatrudnieniu, a ostatnie zatrudnienie ustало w dniu 30 kwietnia 2000 r.

W dniu 14 kwietnia 2008 r. wnioskodawca zawarł z Przedsiębiorstwem Usługowo-Handlowym (...) S. umowę na czas określony do dnia 30 kwietnia 2011 r. Został zatrudniony na ¼ etatu na stanowisku portiera. Wynagrodzenie strony ustaliły na kwotę 281,50 zł plus dodatek nocny w wysokości 42,88 zł.

Decyzją z dnia 27 maja 2008 r. organ rentowy po rozpatrzeniu wniosku z dnia 24 kwietnia 2008 r. przyznał wnioskodawcy emeryturę od 8 maja 2008 r., tj. od daty wejścia w życie przepisów. W decyzji w pkt. VI wnioskodawca został pouczone o konsekwencji osiągnięcia przychodu z tytułu zatrudnienia.

Decyzją z dnia 5 lipca 2011 r. organ rentowy zmienił decyzję z dnia 10 czerwca 2011 r. zmniejszając nienależnie pobraną kwotę do 8.172,32 zł, odstępując od żądania odsetek w kwocie od 2.838,26 zł za okres od 30 maja 2008 r. do 10 czerwca 2011 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że wnioskodawca składając wniosek o emeryturę pozostawał od dnia 14 kwietnia 2008 r. w zatrudnieniu, o czym nie powiadomił organu rentowego. Wnioskodawca zataił ten fakt. Ponadto, pomimo pouczenia zawartego w decyzji przyznającej prawo do emerytury o konieczności informowania organu rentowego o osiąganym przychodzie nie powiadomił o tym fakcie organu rentowego. W związku z powyższym organ rentowy prawidłowo dochodzi zwrotu wypłaconej emerytury na mocy art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Umorzeniu ulega postępowanie co do kwoty 2.838,26 zł z uwagi na zmianę decyzji organu rentowego z dnia 10 czerwca 2011 r., w tym zakresie, decyzją z dnia 5 lipca 2011 r.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył wnioskodawca, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w sposób świadomy wprowadził w błąd organ rentowy w sytuacji, gdy organ rentowy posiadał informacje niezbędne do przyznania świadczenia, jak również błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, mające istotny wpływ na wynik sprawy, a polegający na błędnym założeniu, że skarżący zataił fakt pozostawania w stosunku pracy w chwili składania wniosku o emeryturę, pomimo iż organowi rentowemu z urzędu znany był fakt zatrudnienia wnioskodawcy, z uwagi na zgłoszenie do ubezpieczenia. Jak również błędne przyjęcie, że w sprawie nie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dające podstawy do odstąpienia od żądania zwrotu kwot pobranych przez wnioskodawcę, mimo iż znajduje się on w dramatycznej sytuacji materialnej.

Wskazując na powyższe zarzuty W. K. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie jego odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja wnioskodawcy jest uzasadniona.

Zgodnie art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

W myśl ust. 2 powołanego artykułu za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się między innymi świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczone o braku prawa do ich pobierania.

Bezsporne jest w niniejszej sprawie, iż wnioskodawca po nabyciu praw emerytalnych kontynuował zatrudnienie bez rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je przed złożeniem wniosku o emeryturę i nie przerwał tego zatrudnienia.

Zgodnie z art. 103 ust. 2a, w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia przez W. K. wniosku o przyznanie świadczenia, prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Zgodnie z powołanym przepisem prawo wnioskodawcy do emerytury uległo zawieszeniu.

Przepis art. 138 ust. 2 pkt. 1 uzależnia możliwość uznania pobranego w takich warunkach świadczenia za nienależne od prawidłowego pouczenia uprawnionego przez organ rentowy o przyczynach braku prawa do ich pobierania. Wyłącznie prawidłowe pouczenie o braku prawa do pobierania świadczenia rodzi po stronie ubezpieczonego obowiązek jego zwrotu.

Warunek ten został przez organ spełniony, ponieważ na odwołaniu decyzji o przyznaniu wnioskodawcy prawa do emerytury z dnia 27 maja 2008 r. w punkcie VI ust. 3 znajduje się pouczenie, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z każdym pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury oraz bez względu na wiek emeryta.

Wnioskodawca nie zakwestionował faktu otrzymania powyższej decyzji. Zaznajomienie się z pouczeniem zawartym w doręczonej decyzji oraz wyjaśnienie ewentualnych wątpliwości co do jego znaczenia stanowi minimum dbałości strony o własne interesy.

Mając powyższe na uwadze przyjąć należy, iż pobierane przez wnioskodawcę świadczenie emerytalne, zasadnie uznane zostało przez organ rentowy za świadczenie nienależne.

Sąd Apelacyjny zważył jednak, iż w myśl art. 138 ust. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności. W ramach katalogu przykładowych okoliczności uzasadniających zastosowanie ulg, orzecznictwo wskazuje: brak majątku, z którego możliwe byłoby dochodzenie od osoby zobowiązanej zwrotu świadczeń; ustalenie, że w przypadku zwrotu świadczeń osoba zobowiązana lub osoby pozostające na jej utrzymaniu zostałyby pozbawione niezbędnych środków utrzymania; ciężka choroba powodująca niezdolność do pracy/niepełnosprawność osoby zobowiązanej, członka jej rodziny lub innej osoby pozostającej na jej utrzymaniu; wiek osoby zobowiązanej; zdarzenia losowe (kradzież, wypadek, pożar, powódź, inne klęski żywiołowe itp.) powodujące szczególne trudności w sytuacji materialnej osoby zobowiązanej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż wnioskodawca spełnia przesłanki do zastosowania wobec niego zwolnienia z obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż wynagrodzenie osiągane przez wnioskodawcę z tytułu zatrudnienia kontynuowanego u tego samego pracodawcy po nabyciu prawa do emerytury było bardzo niskie. Wnioskodawca był bowiem zatrudniony w wymiarze 1/4 etatu i otrzymywał wynagrodzenie w łącznej wysokości 324,38 zł brutto. Wynagrodzenie to był zatem niemal dziesięciokrotnie niższe od kwoty przysługującej emerytury.

Ponadto Sąd Apelacyjny zważył, iż wnioskodawca ma 68 lat, jest osobą schorowaną, stale się leczy, ponosi duże wydatki na leki. Sytuacja materialna wnioskodawcy jest niełatwa, a z uwagi na wiek i stan zdrowia, wnioskodawca nie jest w stanie ograniczyć swoich wydatków ani też znaleźć dodatkowego źródła dochodów. Konieczność zwrotu pobranej emerytury mogłaby narazić wnioskodawcę na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, w tym niezbędnych leków. Wnioskodawca nie posiada żadnego majątku, z którego mógłby pokryć swoje zobowiązania wobec organu rentowego.

Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał, że w przypadku wnioskodawcy istnieją szczególne okoliczności uzasadniające zwolnienie wnioskodawcy z obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na mocy art. 386 § 1 kpc, zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego i zwolnił wnioskodawcę z obowiązku zwrotu pobranego świadczenia w kwocie 8.172,32 zł.